

UMEÅ UNIVERSITET

NYBÖRJARENKÄT 2017

**EN UNDERSÖKNING BLAND
NYBÖRJARSTUDENTER
VID UMEÅ UNIVERSITET**

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning	3
Kön, ålder, bostadsort och tidpunkt för ansökan.....	4
Intresse för utbildningen	7
Kännedom om utbildningen.....	8
Andra faktorer av betydelse.....	11
Information om utbildningen samt mottagandet vid studiestart	12
Boendesituationen	14
Studier utomlands.....	15
Avslutning.....	16

UMEÅ UNIVERSITET

Sammanfattning

Vartannat genomför Umeå universitet en enkätundersökning bland sina nybörjarstudenter, Nybörjarenkäten. Den senaste Nybörjarenkäten, och den fjärde i ordningen, genomfördes i början av höstterminen 2017 (tidigare år 2012, 2013 och 2015) och omfattade samtliga studenter som då påbörjat en campusförlagd utbildning på grundläggande nivå (program eller kurs). Det huvudsakliga syftet med Nybörjarenäten är dels att få information och kunskap om varför studenterna valt den utbildning de påbörjat, dels att få en bild av hur de uppfattar den information och det mottagande som de fick i anslutning till utbildningsstarten. I denna rapport presenteras resultaten av enkäten, aggregerad på universitetsnivå. Resultaten har brutits ner till programnivå och programansvariga och institutioner har fått ta del av hur deras studenter svarat i jämförelse med andra. Det är också i huvudsak på program- och institutionsnivå som eventuella förändringar med anledning av svarsutfallet görs.

Gruppen nybörjarstudenter är relativt stabil över åren vad avser kön, ålder och bostadsort även om vissa smärre variationer förekommer mellan de år som enkäten har genomförts. Noterbart är att oron för boendesituationen har minskat något 2017 jämfört med 2015 och föga förvånande är de som bor i Umeå eller dess närområde minst oroliga.

Studenterna söker sin utbildning i god tid. De allra flesta söker före sista ansökningsdag i mitten av april. Andelen som bestämmer sig tidigt har ökat jämfört med 2015 och i 2017 års enkät svarade 54 procent att de bestämde sig minst tre månader före sista ansökningsdag. Samtidigt finns de som söker sent och hälften av dessa söker mycket sent, det vill säga efter den 15 juli.

Ämnesområdet är det främsta skälet till att man intresserat sig för den utbildning man påbörjat. Även förväntningar på arbetstillfällen utbildningen kan leda till har stor betydelse. Den information som finns på Umeå universitets webb är av störst betydelse för hur man fått kännedom om utbildningen. Betydelsen av information på andra webbsidor har dock ökat under de år som Nybörjarenkäten har genomförts. Samtidigt ser vi att människor i studenternas nära omgivning (föräldrar, syskon, anhöriga, vänner) också är av betydelse, även om vi där ser en trendmässig minskning. Andra faktorer av betydelse för valet av utbildning är det goda rykte som både Umeå universitet och Umeå som studentstad har. Närhetsfaktorn är av stor betydelse för de som redan bor i Umeå med omnejd. Därtill har vi en mindre grupp studenter som anger att ett viktigt skäl var att de inte kom in på sitt förstahandsval. Denna grupp har dock trendmässigt minskat sedan 2012.

En majoritet av studenterna är mycket nöjda med den information de fick inför terminsstart. Än fler är mycket nöjda med den mottagning och den introduktion som de fick i samband med terminsstart. Studenterna är även nöjda med studentkårens mottagning liksom personalens tillgänglighet.

Inledning

I enlighet med Umeå universitets kvalitetssystem för utbildning på grundnivå och avancerad nivå genomförs en studentundersökning årligen. Vartannat år genomförs Nybörjarenkäten, en enkätstudie bland nybörjarstudenter, och vartannat år genomförs Studiebarometern bland studenter på företrädesvis den femte terminen vid campusförlagda program. Nybörjarenkäten har genomförts sedan 2012 och Nybörjarenkäten 2017 var den fjärde i ordningen. Huvudsakligt syfte med Nybörjarenäten är dels att få information och kunskap om varför studenterna valt den utbildning de påbörjat, dels att få en bild av hur studenterna uppfattar den information de fått inför start och det mottagande de fick i samband med utbildningsstarten.

Det är viktigt att det enskilda programmet och institutionen får en bild av hur just deras studenter svarar. Resultaten bryts därför ner på programnivå och ansvariga får ta del av hur de egna

UMEÅ UNIVERSITET

studenterna svarar i jämförelse med övriga. Resultaten ligger till grund för utvecklingsarbete bland annat när det gäller information till och mottagande av nya studenter.

Nybörjarenkäten 2017 omfattade samtliga studenter som påbörjade studier på grundläggande nivå höstterminen 2017, dock avgränsat till svensktalande campusstudenter. Enkäten delades ut i samband med undervisning i mitten av september månad. Ifyllda enkäter skickades via kanslierna till Enheten för IT-stöd och systemutveckling (ITS) för inskanning. Svaren har därefter bearbetats med hjälp av Excel och SPSS.

Totalt besvarades Nybörjarenkäten 2017 av 2 666 studenter som påbörjade utbildningar vid humanistisk, medicinsk, samhällsvetenskaplig, teknisk-naturvetenskaplig fakultet eller Lärarhögskolan. Svarsfrekvensen är svår att fastställa exakt. Totalt delades drygt 3 500 enkäter ut, men samtliga studenter som mottog enkäten kunde inte definieras som nybörjare. En genomgång av inkomna svar visar att svarsfrekvensen uppgick till ca 80 procent bland programstudenter och ca 60 procent bland de som påbörjade fristående kurs.¹

I denna rapport ges en universitetsövergripande bild av resultatet av Nybörjarenkäten 2017 i jämförelse med tidigare genomförda undersökningar.

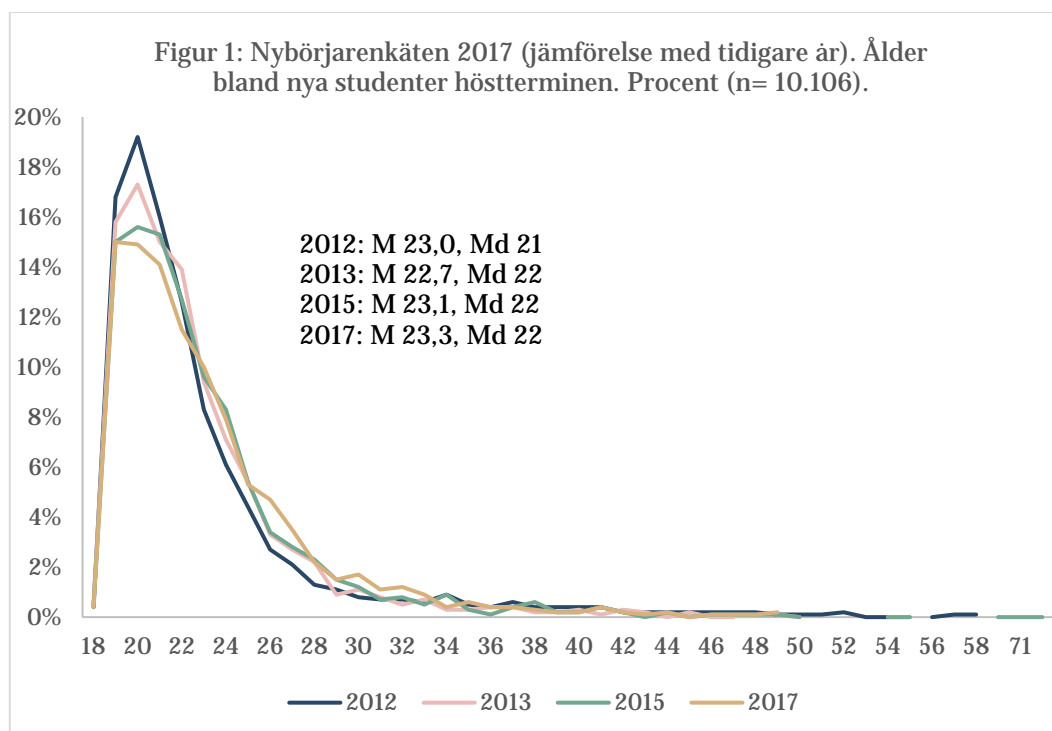
Kön, ålder, bostadsort och tidpunkt för ansökan

Av de svarande utgjorde kvinnorna 55,5 procent och männen 43,2 procent. Resterande 1,3 procent svarade "annan könsidentitet, annat könsuttryck". Andelen kvinnor är störst inom medicinsk fakultet (68,5%), följt av Lärarhögskolan (65,4%), humanistisk fakultet (61,0%) och samhällsvetenskaplig fakultet (58,8%). Andelen kvinnor är betydligt lägre vid teknisk-naturvetenskaplig fakultet (32,5%). Könsfördelningen år 2017 är i stort sett densamma som tidigare år då Nybörjarenkäten genomförts.

Studenternas ålder framgår av figur 1 nedan. Nybörjarstudenten är i genomsnitt drygt 23 år (median 22 år) och 82 procent är 25 år eller yngre. Skillnaden mellan könen är försumbar och åldersstrukturen är i stort sett densamma som vid tidigare genomförda nybörjarenkäter, även om andelen 19- och 20-åringar trendmässigt minskat något.

¹ En förklaring till den lägre svarsfrekvensen bland fristående kurs kan vara att vi bland dessa dels har de som redan läst vid Umu och därför inte uppfattar sig som nybörjare, dels de som samtidigt läser på ett program.

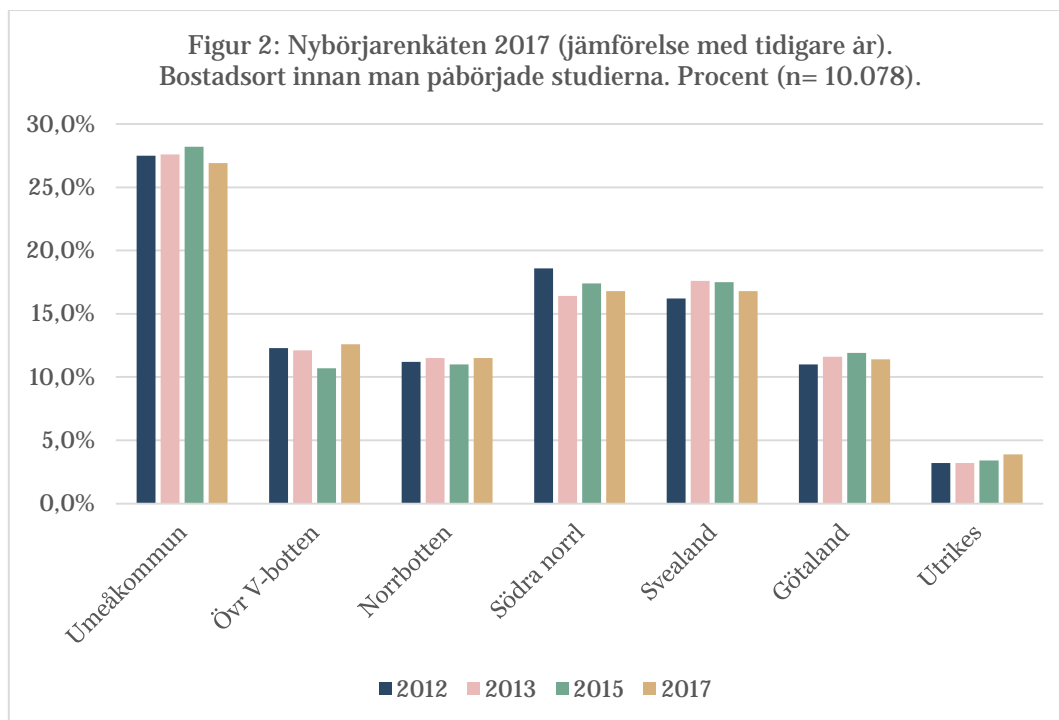
UMEÅ UNIVERSITET

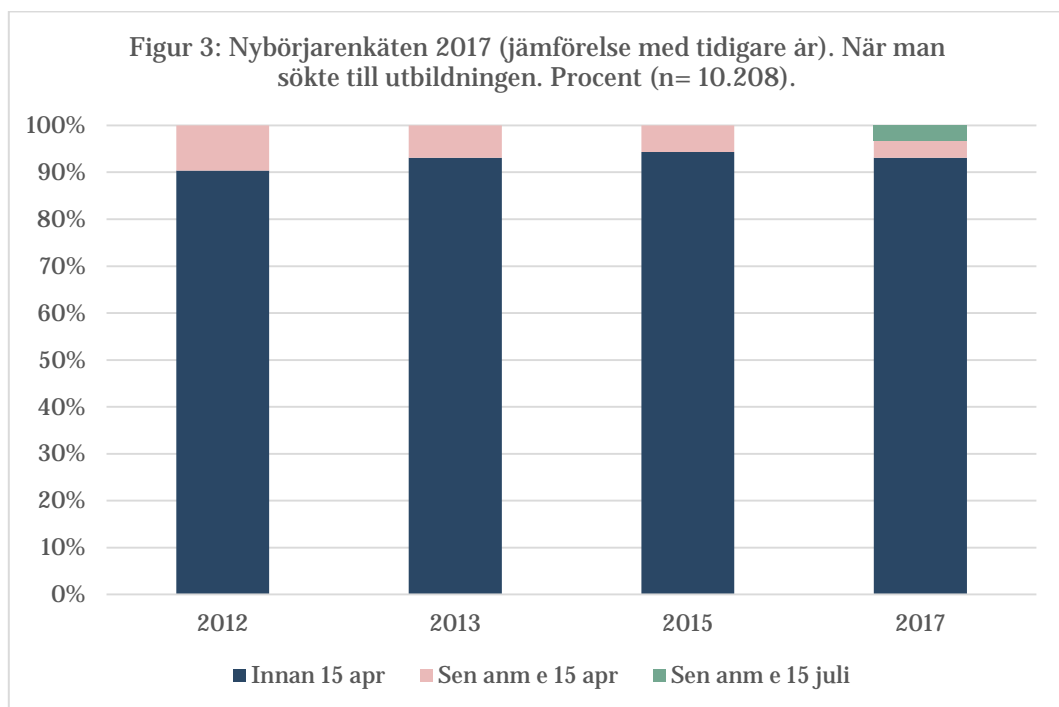
Något fler än var fjärde student (27%) angav Umeå kommun som bostadsort² (se figur nedan). Läger man till de som kommer från övriga länet kan vi konstatera att 40 procent av de svarande nybörjarstudenterna kommer från länet. Ytterligare 28 procent kommer från övriga Norrland (Norrbottnen + södra Norrland), vilket betyder att totalt 68 procent av nybörjarstudenterna anger att bostadsorten ligger i Norrland. Som framgår av figuren nedan är bilden i det stora hela densamma samtliga år. En svag men trendmässig ökning kan skönjas i den lilla gruppen som anger "annat land" som bostadsort och den uppgår 2017 till knappt fyra procent av de svarande.

² I enkäten ombads man ange "Bostadsort innan du påbörjade studierna". En helt exakt bild får vi knappast eftersom det sannolikt finns de som inte har en stadigvarande adress och bostadsort innan man påbörjar studierna. Exempelvis kan man vara mantalsskriven i föräldrahemmet medan man tiden före studierna arbetar på annan ort. Vi specificerade ingen gräns för varaktighet eller att man skulle ange var man var mantalsskriven. Sålunda bör siffrorna tas med viss försiktighet eftersom frågan kan ha tolkats lite olika.

UMEÅ UNIVERSITET

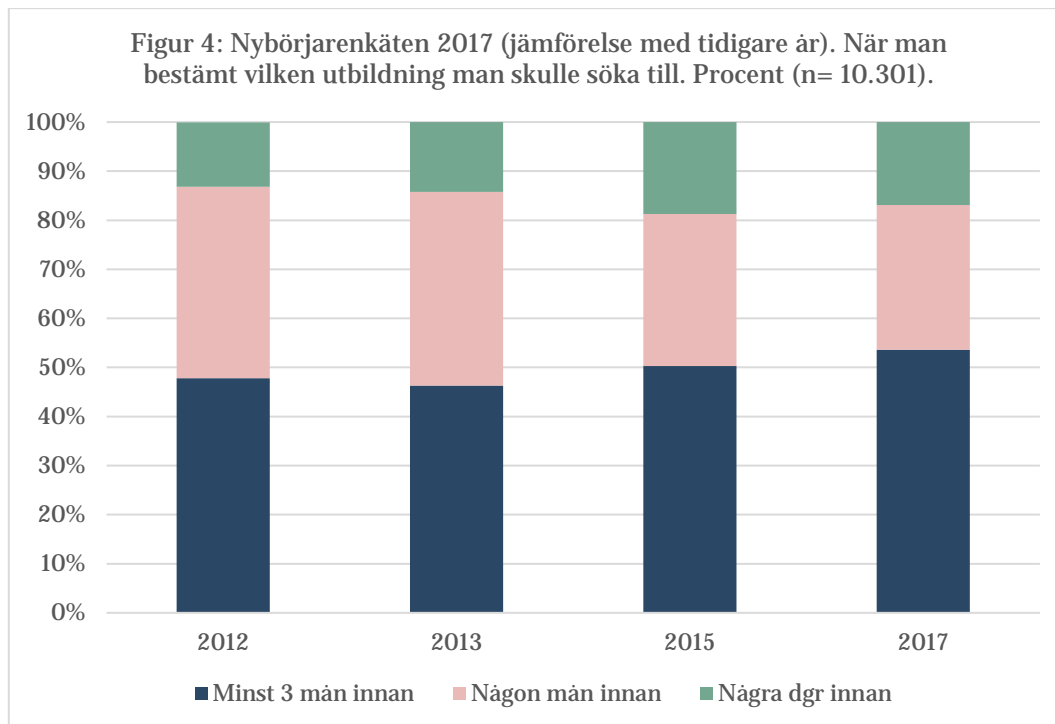
Vi frågade i enkäten när studenten sökte till utbildningen. De allra flesta (93%) sökte sin utbildning i den ordinarie sökombögen, d.v.s. innan 15 april (i normalfallet). Detta år preciserades frågan om sen anmälan; sen anmälan efter 15 april och sen anmälan efter 15 juli och vi ser att ungefär hälften av de som gör en sen anmälan, gör detta efter 15 juli. Andelen som gör en sen anmälan är betydligt större på humanistisk fakultet jämfört med övriga, vilket förklaras av att man där har en klart större andel som läser fristående kurs jämfört med övriga fakulteter och Lärarhögskolan (LH).

I enkäten ställdes frågan när man hade bestämt sig för att söka till den utbildning man nu påbörjat. Som framgår av figur 4 nedan så hade drygt hälften av de svarande (54%) bestämt sig

UMEÅ UNIVERSITET

långt innan man sökte (minst 3 mån innan). Andelen som bestämde sig sent (några dagar innan) ökade fram till 2015 men har nu stannat på 17 procent. Andelen som bestämt sig minst tre månader innan var störst på medicinsk fakultet och lägst på humanistisk fakultet. Vanligtvis bestämmer man sig tidigt för att söka till yrkesutbildningar och sent till fristående kurs, vilket förklarar skillnaden mellan fakulteter.

Intresse för utbildningen

I enkäten ställdes frågan: *Vad fick dig intresserad av utbildningen?*

- *Intresserad av ämnesområdet*
- *Intresserad av yrket/yrken utbildningen kan leda till*
- *Bra arbetsmarknad efter utbildningen*
- *Förälder har samma/likartad utbildning*
- *Har vänner, bekanta med samma/likartad utbildning*
- *Lärare eller SYV på gymnasiet*
- *Annat*

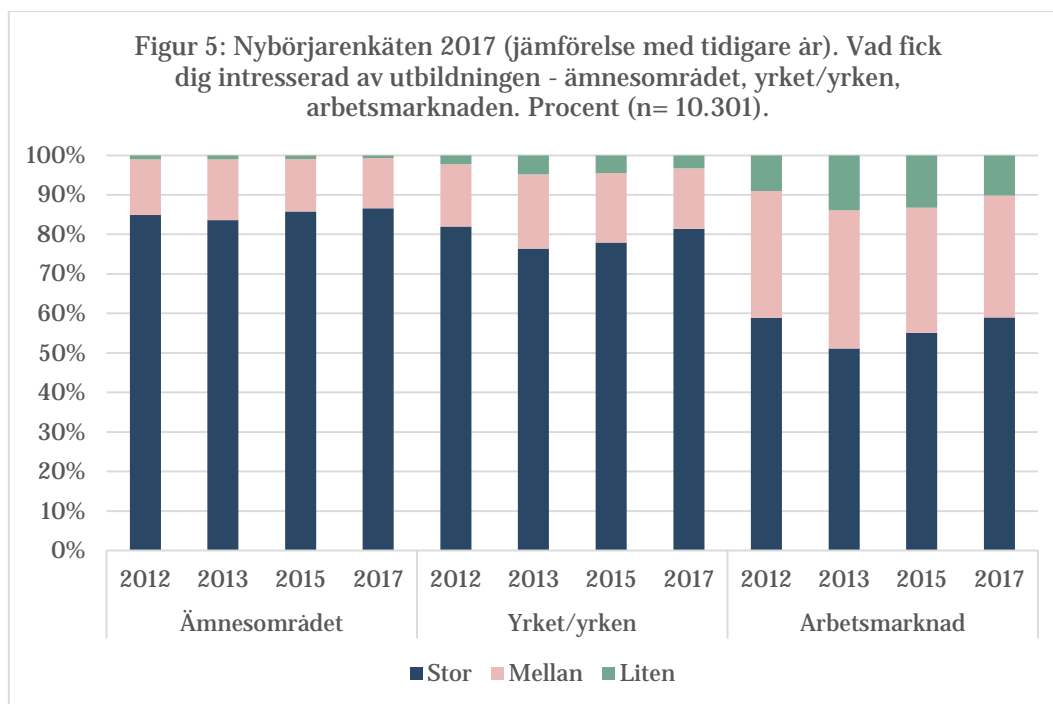
Den svarande ombads ange i vilken utsträckning de olika faktorerna haft betydelse för att man intresserade sig för utbildningen. Skalan är sexgradig med ytterlighetsalternativen "mycket stor betydelse" (värdet 6) och "ingen betydelse" (värdet 1). Därtill fanns ett sjunde svarsalternativ; "vet ej/kan ej ta ställning".³

I figur 5 och 6 nedan har svarsalternativen 1-2, 3-4 och 5-6 slagits samman till en tregradig skala. Av figur 5 framgår att intresset för ämnesområdet är av störst betydelse; i år markerade 87 procent av de svarande något av svarsalternativen 5 eller 6. Även intresset för yrket/yrken som

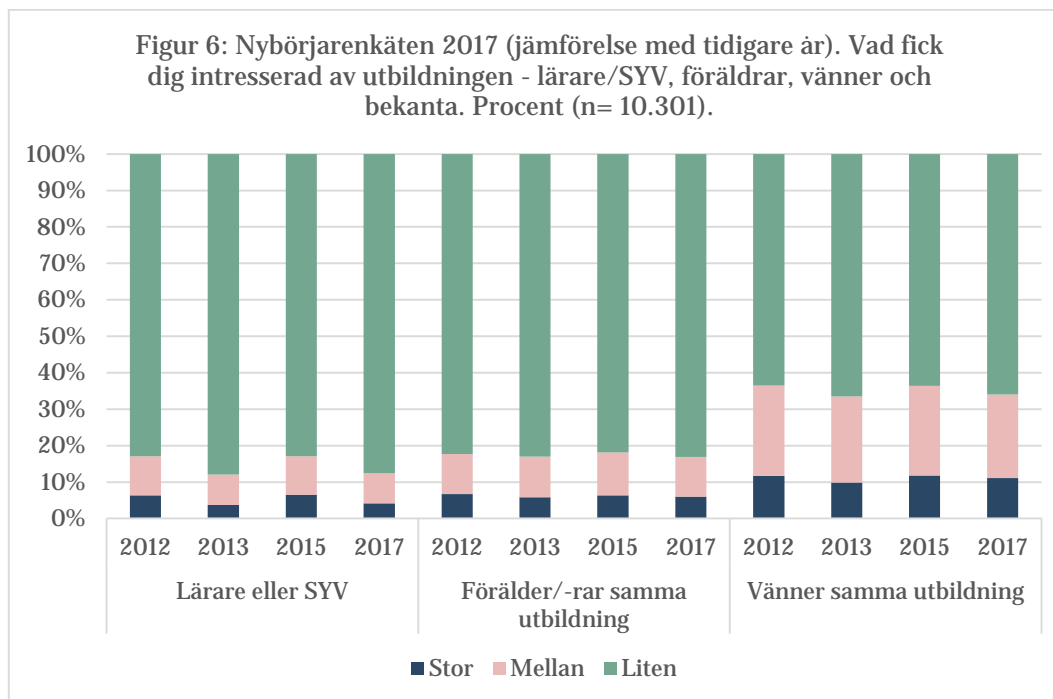
³ I tabellen har de som svarat "Kan ej ta ställning/Vet ej" exkluderats liksom internt bortfall. De utgör någon eller ett fåtal procent av de svarande. Det betyder alltså att redovisningen baseras på de som valt att svara något av alternativet 1-6.

UMEÅ UNIVERSITET

utbildningen kan leda till är en viktig faktor (81% svarar 5 eller 6), liksom förväntningar på en bra arbetsmarknad efter utbildningen, det senare dock på en något lägre nivå (59% svarar 5 eller 6).

För en mindre andel av de svarande är lärare/SYV, föräldrar eller vänner av stor betydelse för att man intresserade sig för utbildningen (figur 6 nedan). Genomgående är skillnaderna mellan åren små när det gäller vad som väckte intresset för den utbildning man nu påbörjat.

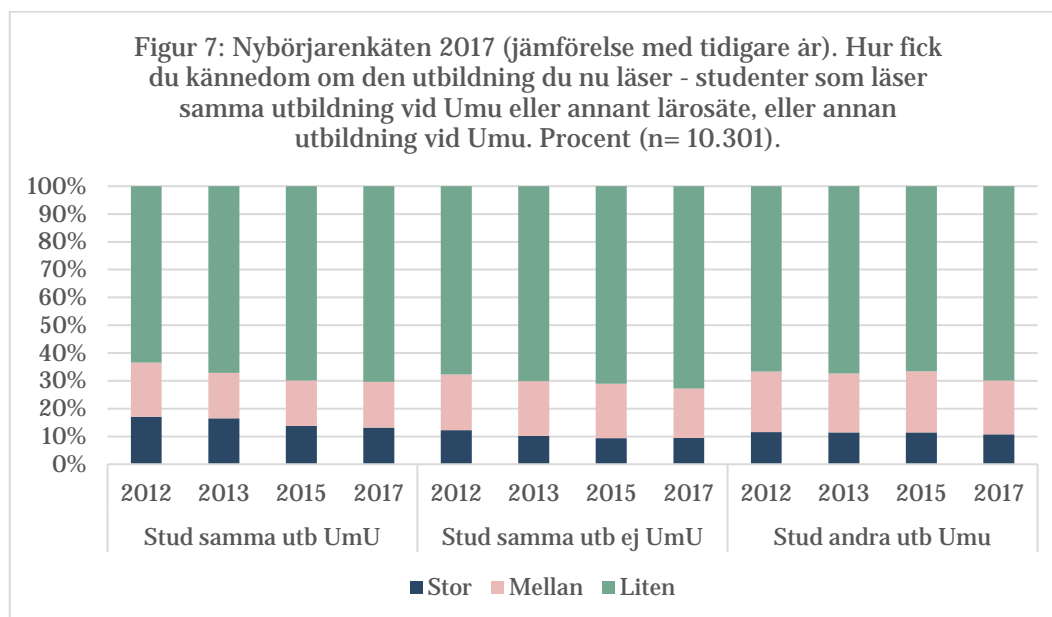
Kännedom om utbildningen

I enkäten ställdes frågan: *Hur fick du kännedom om den utbildning du nu påbörjat vid Umeå universitet?*

UMEÅ UNIVERSITET

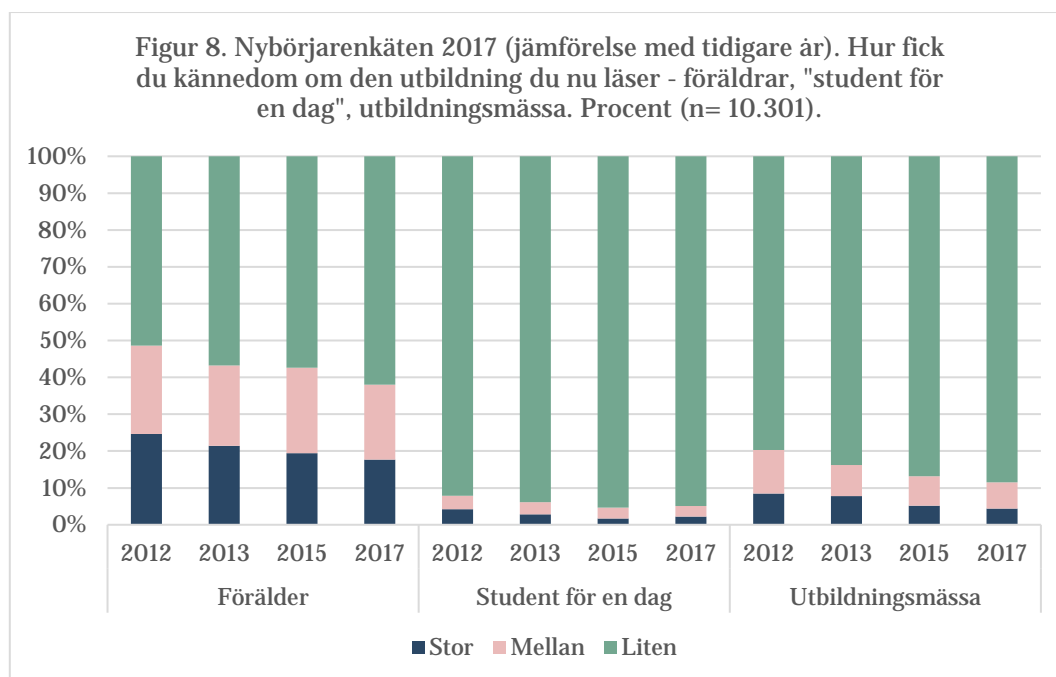
- *Student(er) som läser/läst just denna utbildning vid Umeå universitet*
- *Student(er) som läser/läst samma eller liknande utbildning på annan högskola*
- *Student(er) som läser/läst andra utbildningar vid Umeå universitet*
- *Förälder/syskon/anhörig/god vän*
- *"Student för en dag"*
- *Informationsdag vid Umeå universitet (22 feb 2017)*
- *Gymnasiebesök från Umeå universitet*
- *Utbildningsmessa*
- *Umeå universitets webb*
- *Studera.nu*
- *Andra webbsidor*
- *Annan info*

I likhet med det föregående frågeområdet ombads studenten ta ställning på en sex-gradig skala. Svartalternativen har nedan slagits samman till en tregradig skala, 1-2, 3-4 och 5-6. I figur 7, 8 och 9 nedan redovisas svarsfördelningen på de listade faktorerna. Av figur 7 nedan framgår att andra studenter haft stor betydelse för en relativt liten andel av de svarande; det gäller studenter som (1) läser/läst samma utbildning vid Umeå universitet, (2) läser/läst samma eller liknande utbildning på annan högskola och (3) läser/läst andra utbildningar vid Umeå universitet.

En mindre andel av studenterna angav att förälder/syskon/anhörig/god vän var av stor betydelse (Figur 8 nedan). Även om andelen som säger att denna faktor haft stor betydelse har minskat trendmässigt sedan 2012, anger fortfarande 18 procent värdet 5 eller 6 på den sexgradiga skalan. Andelen som anser att utbildningsmessa haft stor betydelse har minskat trendmässigt under perioden. I 2017 års enkät angav endast drygt fyra procent värdet 5 eller 6, vilken är en halvering jämfört med 2012. Även betydelsen av arrangemanget "Student för en dag" har minskat och 2017 är det endast två procent som anger att det haft stor betydelse (värdet 5-6).

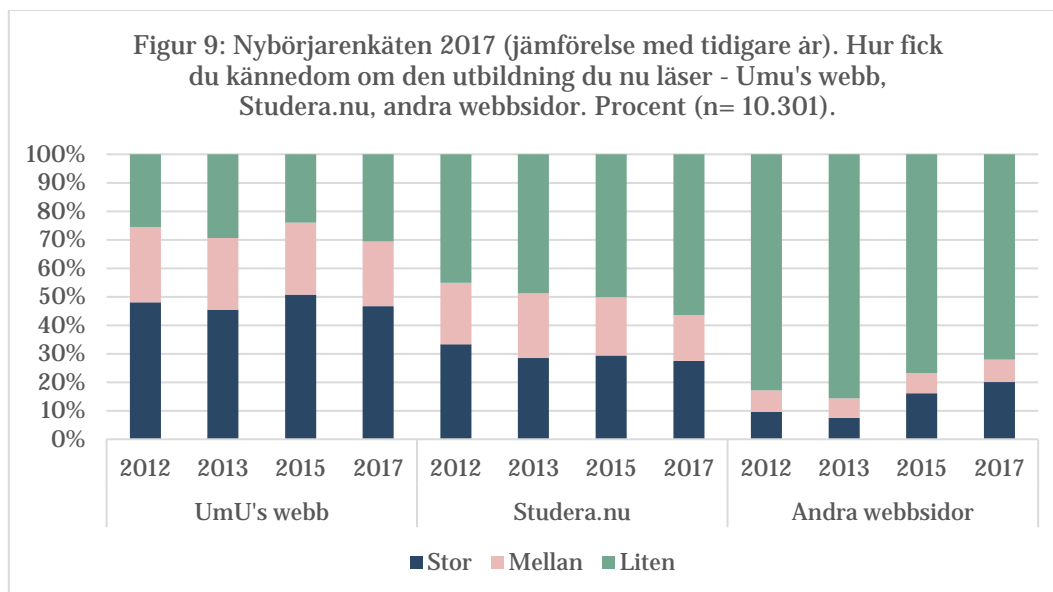
UMEÅ UNIVERSITET

Störst betydelse för kännedomen om vald utbildning har Umeå universitets webb. Som framgår av figur 9 nedan har andelen studenter som anger att den har stor betydelse legat stadigt på knappt 50 procent under hela perioden. I årets enkät svarade 47 procent värdet 5 eller 6, vilket dock är tre procentenheter lägre än 2015. Även siffrorna för studera.nu är förhållandevis stabila, men om vi tar samtliga svar i beaktning, d.v.s. även de som svarat 1-4, får vi en trendmässig minskning av studera.nu's betydelse. Däremot har andra webbsidor ökat i betydelse. I år anger 20 procent att sådana haft stor betydelse, vilket är mer än en fördubbling jämfört med 2012 och 2013. Samtidigt verkar andra webbsidor inte alls ha betydelse för en stor del av de svarande (72% svarar 1 eller 2).

I år ställdes två nya frågor; dels en om arrangemanget Informationsdagen i februari, dels en om gymnasiebesök från Umu. För en mindre andel av de svarande, 7 procent, hade Informationsdagen stor betydelse. Här är det värt att påpeka att gymnasiedagen rimligtvis bara kunde besökas av studenter från vårt närområde. Vi ser emellertid att en del av de svarande hemmahörande utanför detta område också svarat på frågan (dock att Informationsdagen inte haft betydelse). En liten andel (5%) av de svarande anger också att gymnasiebesök från Umu varit av stor betydelse. Även här ser vi svar från hela landet, men i detta fall kan det mycket väl ha hänt att studenterna haft besök från någon Umu-student.

UMEÅ UNIVERSITET

Andra faktorer av betydelse

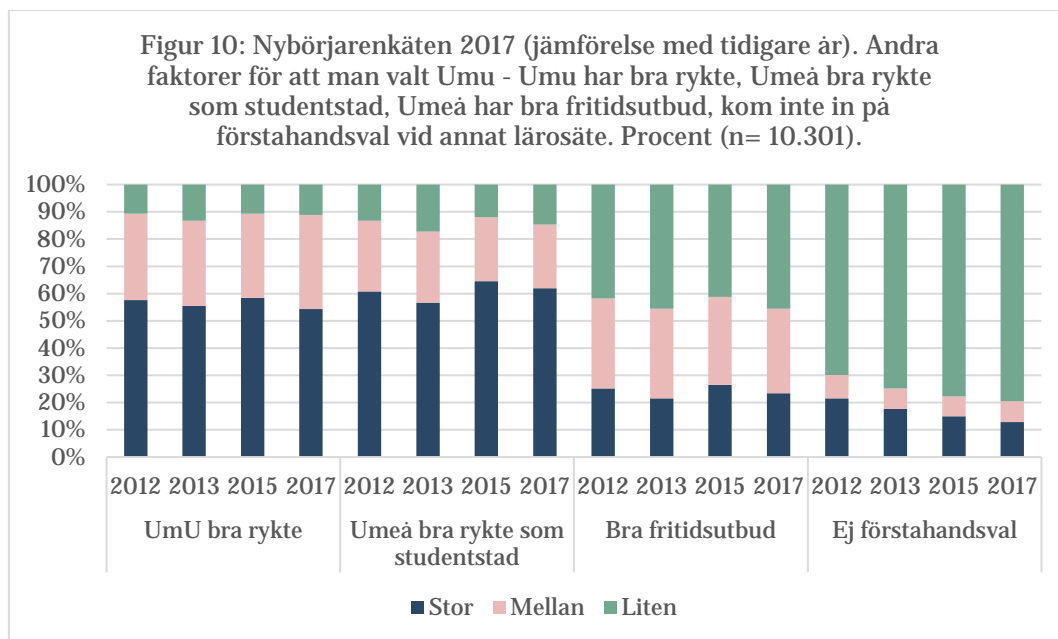
I enkäten ställdes frågan: *Andra faktorer av betydelse för att du valt Umeå universitet?*

- *Umeå universitet har bra rykte*
- *Umeå universitet har ett bra utbildningsutbud*
- *Min utbildning har fått bra omdöme vid utvärdering eller ranking*
- *Umeå har bra rykte som studentstad*
- *Förälder har läst vid Umeå universitet*
- *Närhet - bor i Umeå eller dess närområde*
- *Partner och/eller familj finns här*
- *Bra fritidsutbud*
- *Tillgången till bostäder*
- *Kom inte in på mitt förstahandsval vid annat lärosäte*
- *Annat*

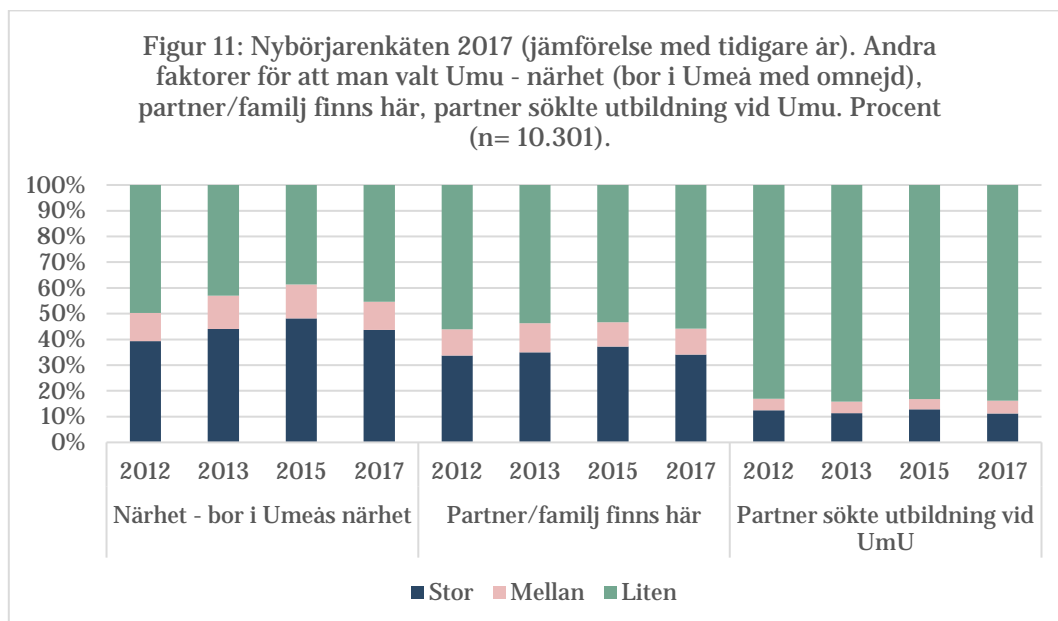
I likhet med de föregående frågorna listades ett antal faktorer som den svarande hade att ta ställning till utifrån samma sexgradiga skala som tidigare. Som framgår av figur 10 nedan, anger drygt hälften (54% i årets enkät) betydelsen av att Umeå universitet har ett bra rykte. Ytterligare något fler (62%) anger att Umeås goda rykte som studentstad har stor betydelse. Svarsmönstret för dessa två faktorer har legat relativt stabilt under perioden 2012-2017. För en del av de svarande är också fritidsutbudet i Umeå av stor betydelse (23%), samtidigt som vi kan notera att för än fler (46%) förefaller det ha ingen eller ringa betydelse. Även här är siffrorna relativt stabila sett över hela tidsperioden. Under perioden har andelen som anger att man inte kommit in på sitt förstahandsval och att det haft stor betydelse minskat till knappt 13 procent år 2017, jämfört med 22 procent år 2012. Samtidigt har andelen som svarar att det haft ringa eller ingen betydelse ökat från 70 till 80 procent.⁴

⁴ I enkäten specificerades inget om förstahandsvalet, varför vi inte kan uttala oss om man i första hand sökt annan utbildning vid Umu eller vid annat lärosäte.

UMEÅ UNIVERSITET

Även närheten till Umeå har stor betydelse för val av utbildning. År 2017 anger 44 procent något av värdena 5 eller 6 på den sexgradiga skalan. Från år 2012 fram till 2015 ses en trendmässig ökning som emellertid avstannade 2017 för att hamna på i stort sett samma siffror som 2013. Att partner och/eller familj finns i närheten är av stor betydelse för drygt en tredjedel av de svarande, samtidigt som det för mer än hälften (56% 2017) har ringa eller ingen betydelse och siffrorna ligger stabila under hela perioden. För en mindre andel av de svarande (11% 2017) är det av stor betydelse att ens partner (pojke-/flickvän) sökte en utbildning vid Umeå universitet. Även här har siffrorna legat stabila under perioden.

Information om utbildningen samt mottagandet vid studiestart

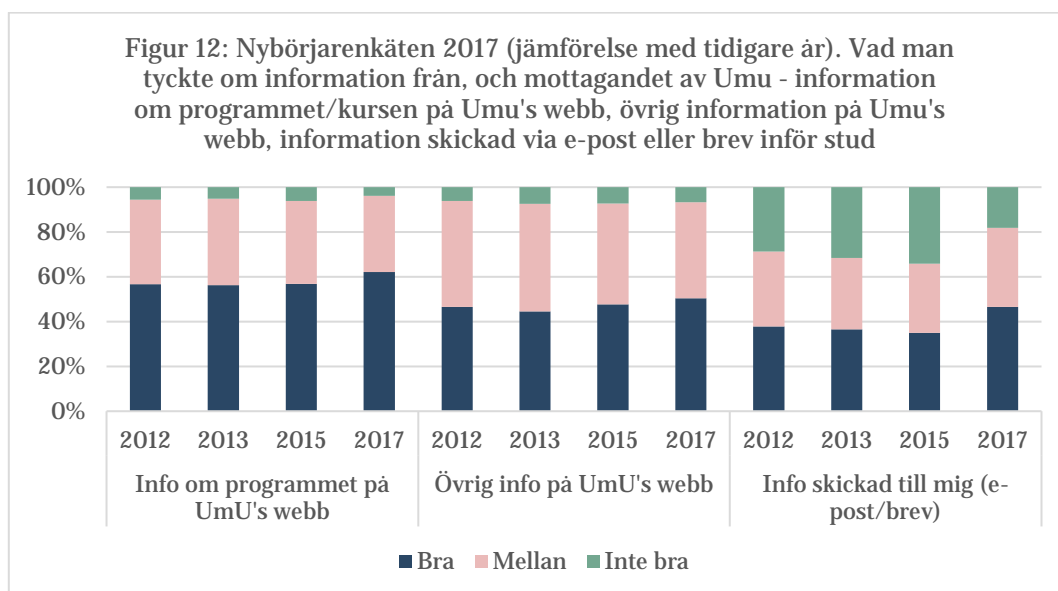
I enkäten ställdes frågan: *Vad tyckte du om informationen från, och mottagandet av Umeå universitet?*

- *Information om programmet/kursen på Umeå universitets webb*

UMEÅ UNIVERSITET

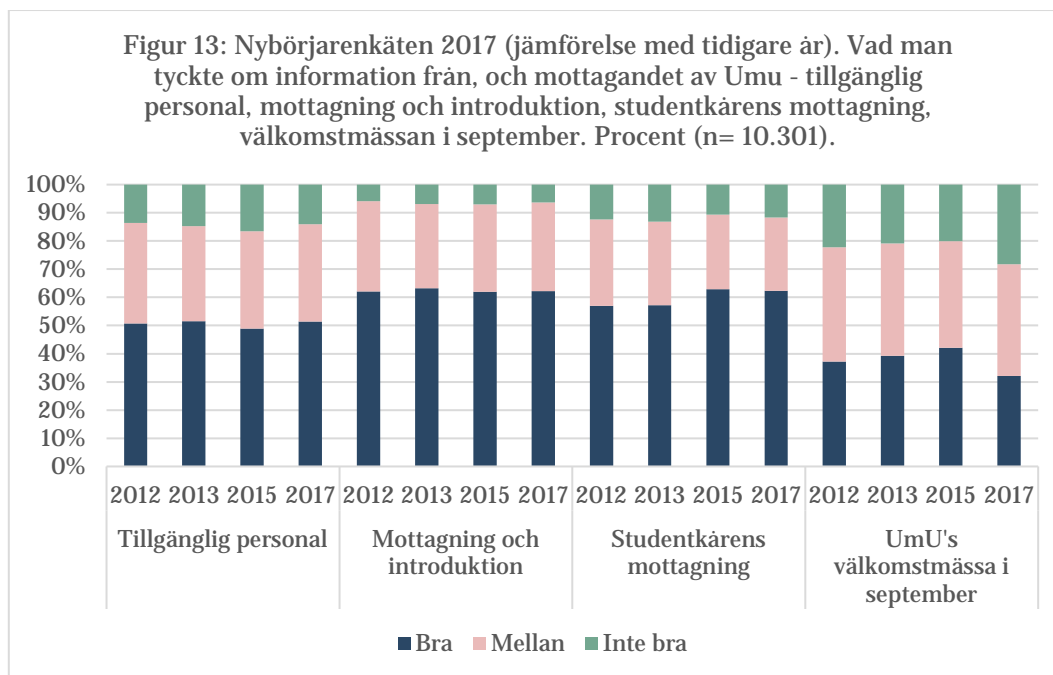
- *Övrig information på Umeå universitets webb*
- *Information inför utbildningsstarten skickad till min e-post eller hemadress*
- *Tillgänglig personal (mejl/telefon) som kunde svara på mina frågor inför utbildningsstarten*
- *Programmets/institutionens mottagning och introduktion på programmet/kursen*
- *Studentkårens mottagning*
- *Umeå universitets välkomstmässa 7 sep*
- *Annat*

Svarsskalan var sex-gradig, från "mycket bra" (värdet 6) till "inte alls bra" (värdet 1). Figur 12 nedan, visar att andelen som är nöjd över informationen om programmet/kursen på Umu's webb har ökat något jämfört med tidigare år (62% svarar 5 eller 6). Andelen som inte alls är nöjd har minskat (knappt 4% 2017 jämfört med ca 6% de föregående åren). Samma utveckling ser vi när det gäller övrig information på Umu's webb (2017 svarar 50% 5 eller 6). Även när det gäller information som inför kursstart skickas direkt till den antagne (e-post eller till hemadress) har andelen positiva svar ökat samtidigt som andelen negativa har minskat.

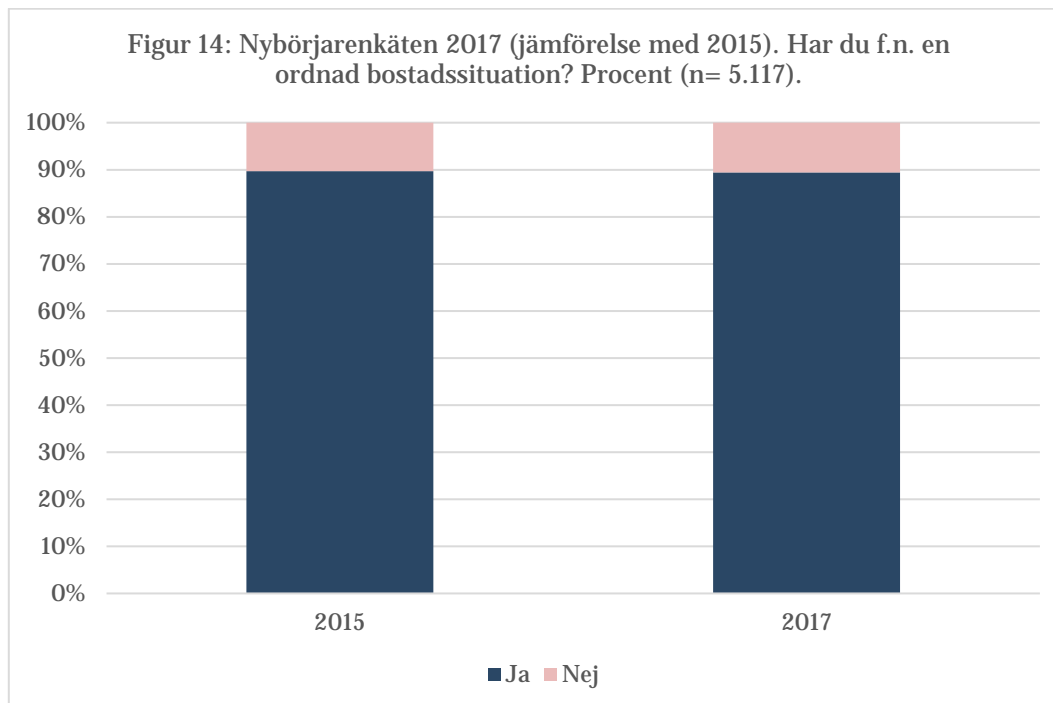
Bilden är tämligen stabil när det gäller studenternas nöjdhet över personalens tillgänglighet (mejl/telefon - svarar på frågor inför utbildningsstarten). Andelen som svarar 5 eller 6 är cirka 50 procent och andelen som uttrycker missnöje är cirka 15 procent. Lika stabil är bilden när det gäller programmets/institutionens mottagning och introduktion. År 2017 ger 62 procent omdömet 5 eller 6 medan 6 procent uttrycker missnöje – omdömet 1 eller 2. När det gäller studentkårens mottagning har vi i år liksom 2015 en något högre andel nöjda (62% svarar 5 eller 6). Andelen missnöjda (värdet 1-2) ligger under hela perioden på 11-12 procent. Omdömet om den välkomstmässa som årligen arrangeras i september månad är något sämre. En svagt stigande trend i positiv bemärkelse 2012-2015 har 2017 ersatts av en viss nedgång och andelen nöjda (värdet 5 eller 6) uppgår 2017 till 32 procent. Andelen missnöjda är också högre 2017 (28%) jämfört med tidigare år.

UMEÅ UNIVERSITET

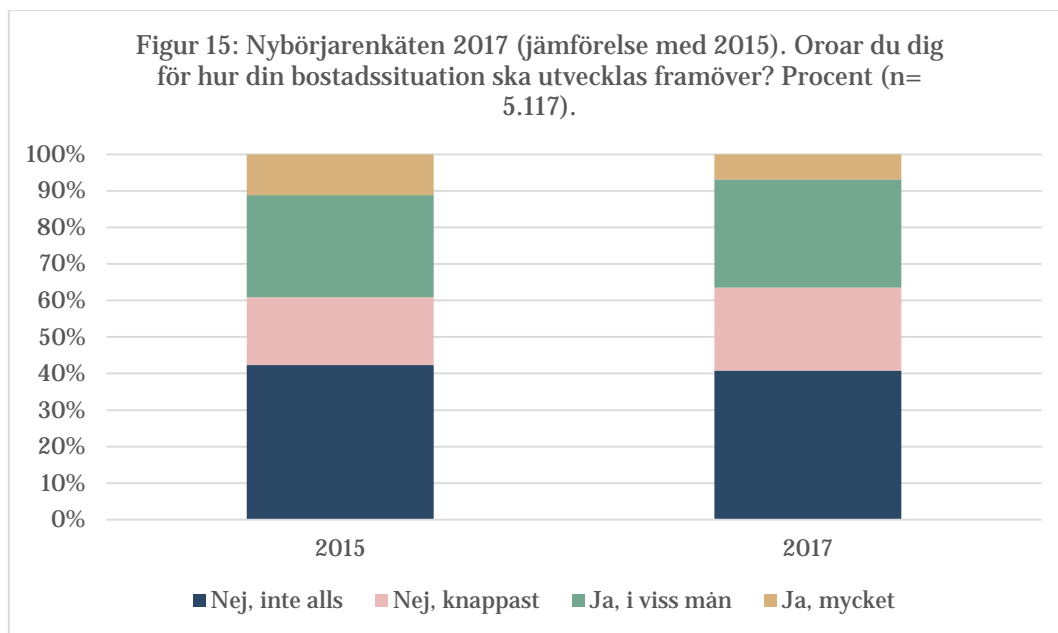
Boendesituationen

Vid de två senaste mätningarna ställdes två frågor om bostadssituationen. Den första av dessa löd: *Har du f.n. en ordnad bostadssituation?* Som framgår av figur 14 nedan, svarar knappt 90 procent att så är fallet såväl år 2017 som 2015.

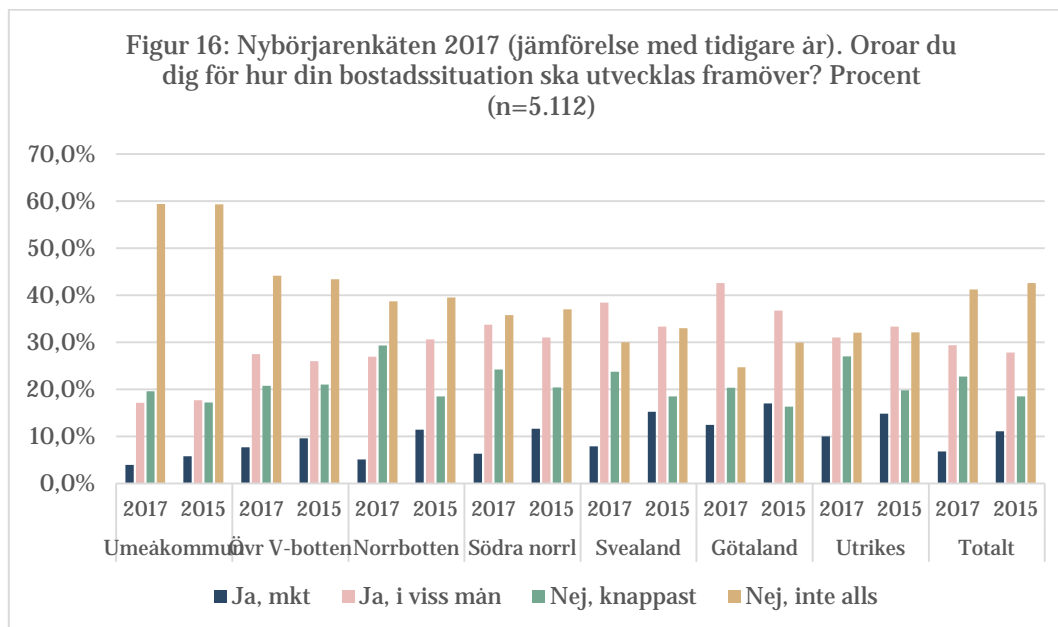

Den andra frågan om bostadssituation riktades mot oro: *oroar du dig för hur din bostadssituation ska utvecklas framöver?* Figur 15 nedan visar att bilden är något ljusare 2017 jämfört med år 2015. Andelen som inte alls oroar sig är stabil, andelen som svarar "knappast" har ökat medan andelen som oroar sig mycket har minskat betydligt.

UMEÅ UNIVERSITET

Det är rimligt att anta att eventuell oro för hur bostadssituationen kommer att utvecklas, varierar beroende på hemort. Som framgår av figur 16 nedan så är andelen som oroar sig mycket lägst bland de som bor i Umeå kommun vid starten av studierna. Den andelen är också mindre år 2017 jämfört med år 2015. Andelen mycket oroliga är också låg bland de som kommer från övriga Västerbotten, Norrbotten och övriga (södra) Norrland och den andelen har minskat jämfört med 2015. Även bland övriga har andelen mycket oroliga minskat.

Studier utomlands

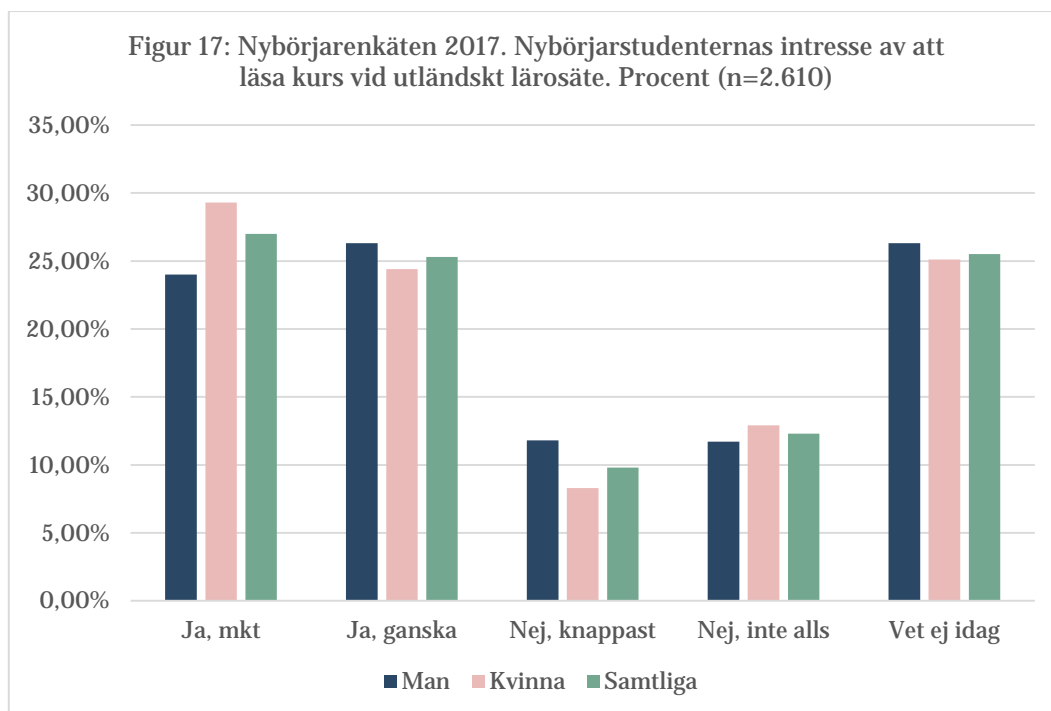
I årets nybörjarenkät ställdes för första gången en fråga om intresset för utlandsstudier:

- Är du redan nu intresserad av att ta tillvara möjligheterna att läsa en kurs vid ett universitet i ett annat land?

Det kan vara svårt för studenterna att ta ställning till detta när de precis har påbörjat sina studier och som figur 17 nedan visar svarar var fjärde student "vet ej, svårt att säga i dag". Samtidigt

UMEÅ UNIVERSITET

signalerar ungefär lika många ett stort intresse för utlandsstudier. Det är fler bland kvinnorna som svarar att de är mycket intresserade medan fler av männen svarar "Nej, knappast".

Avslutning

Nybörjarenkäten ger en god bild av nybörjarstudenten; varför man valt den aktuella utbildningen, hur man ser på informationen om studierna och Umeå universitet samt mottagandet i samband med studiestart. Den övergripande bilden som presenteras i denna rapport ger värdefull information för Umeå universitet, men särskilt viktigt är att varje program och institution får möjlighet att ta del av hur just deras studenter svarar i jämförelse med övriga studenter. Med detta som grund kan den information som ges och det mottagande som erbjuds nya studenter utvecklas.

Förändringarna över tid är små, men vi ser att andelen som svarar att "andra webbsidor" har stor betydelse ökat trendmässigt under perioden. Även om Umeå universitets webbsida och Studera.nu fortfarande är av större vikt, indikerar detta att betydelsen av andra webbsidor och webbforum är i växande. Det är därför angeläget att Umeå universitet fortsatt följer vad som händer på nätet när det gäller presentation av, liksom information och diskussion om högre utbildning, eftersom det kan vara av avgörande betydelse för val av studieort för allt fler.

Vi ser att andelen studenter som anger att utbildningsmässor haft stor betydelse för hur de fått kännedom om utbildningen minskat trendmässigt sedan 2012 och de utgör år 2017 en mycket liten grupp. Detta indikerar att det ur ett generellt rekryteringsmotiv knappast är motiverat med några större satsningar på utbildningsmässor. Samtidigt kan det naturligtvis finnas skäl att Umeå universitet syns i sammanhang där andra lärosäten medverkar.

Nybörjarenkätens avgränsning till campusstudenter innebär att vi inte har samma kunskaper om studenter som läser nätburna kurser och program, ej heller om internationella studenter. Den senare kategorin täcks delvis in av andra undersökningar (International Student Barometer). Men det finns anledning att fylla den kunskapslucka vi har här. Till stora delar kan samma frågebatteri användas men det behöver också kompletteras med frågor specifikt utformade för dessa målgrupper. Önskvärt vore naturligtvis också att få kunskap om studenter som väljer andra lärosäten än Umeå universitet, men det förutsätter andra datainsamlingsmetoder.